

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas , un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo

Materias**Curso 1**

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03M076V01101	Teorías da Integración Económica Rexional	1c	6
V03M076V01102	A Organización Económica a Tráves do Tempo e do Espazo: Globalización, Estados-Nación e Poderes Rexionais e Locais	1c	6
V03M076V01103	O Proceso Histórico de Integración Europea	1c	4
V03M076V01104	Os Procesos Históricos de Integración en Latinoamérica	1c	4
V03M076V01105	Institucións, Sistema de Goberno e Procesos de Decisión na UE	1c	4
V03M076V01106	Política Económica e Orzamentaria	1c	4
V03M076V01107	Política Monetaria e UEM	1c	4
V03M076V01201	As Políticas Comunitarias de Primeira Xeración (PAC, Rexional, Social)	2c	8
V03M076V01202	As Políticas Comunitarias de Segunda Xeración (Enerxía, Ambiente, I+D+i)	2c	6
V03M076V01204	Mercosur, Unasur, Comunidade Andina e NAFTA: Programas e Realizacións	2c	6
V03M076V01205	Perspectivas de Integración Rexional en América Latina e Relacións coa UE, os EUA e BRIC	2c	6
V03M076V01206	Inglés Instrumental	2c	4

DATOS IDENTIFICATIVOS**Teorías da Integración Económica Rexional**

Materia	Teorías da Integración Económica Rexional			
Código	V03M076V01101			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Leite Almeida Ferreira, Mário Pedro			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise das principais teorías de integración económica rexional, con especial atención ás unións aduaneiras e ás áreas de libre comercio			

Competencias de titulación

Código				
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.			
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.			
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.			
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.			
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.			
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.			
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.			
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.			
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.			
A18	E.7.- Analizar e comprender os principios filosóficos que conforman as principais teorías de integración económica rexional.			
A20	E.9.- Entender a influencia do proceso de globalización na integración rexional, así como o papel dos estados-nación.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Familiarización co marco legal da OMC e cos principais conceptos económicos que enmarcan as cuestións da integración económica rexional.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A20

Capacidade para comprender a importancia da apertura ao comercio internacional para saber o desenvolvemento dos países.

A1
A2
A4
A5
A6
A8
A9
A11
A12
A20

Compresión das teorías que explican e analizan as principais formas de integración económica. saber

A1
A2
A4
A5
A6
A8
A9
A11
A18

Contidos

Tema	
1. Principios básicos para a análise da creación de bloques económicos rexionais, con especial referencia a Latinoamérica	- A OMC e a excepción ao principio de non discriminación. - Creación versus desvío de comercio (Viner) - Integración positiva versus negativa (Tinbergen)
2. Comparación entre comercio internacional e autarquía	- Análise económica neoclásica - Análise Coste-Beneficio estático - Argumentos a favor do comercio internacional - Argumentos contra o comercio internacional
3. Teoría económica das Unións Aduaneiras	- Zonas de Comercio Libre. Análise Coste-Beneficio estático. - Unións Aduaneiras. Análise Coste-Beneficio estático. Condicións para que unha unión aduaneira sexa creadora de comercio.
4. Efectos dinámicos das Unións Aduaneiras	- Economías de escala - Distorsións domésticas - Redución da Ineficiencia - Términos de intercambio - Críticas de Cooper Massel
5. Áreas de Libre Comercio	- Análise das diferentes Áreas de Libre Comercio existentes
6. Mercado Común	- Libre movemento de factores - Lexislación comunitaria e costes de transacción

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	10	0	10
Sesión maxistral	38	0	38
Probas de tipo test	0	10	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	30	30
Estudo de casos/análise de situacións	0	62	62

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Debate sobre as dúbidas e os comentarios suscitados polo alumnado en relación cos contidos e co proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, a través da plataforma de teledocencia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as tutorías personalizadas.

Foros de discusión Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesorado. Deste xeito, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	35
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración dun informe ou ensaio sobre algún aspecto central da materia	45

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, o alumnado terá que completar os traballos pendentes ou non superados e/ou realizar outros que sexan propostos no seu momento

Bibliografía. Fontes de información

El-Agraa, A., **The European Union: Economics and Policies**, Prentice-Hall, Edinburgh,
McDonald, F. and Dearden, S., **European Economic Integration**, Prentice Hall, Edinburgh,
Molle, W., **The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy**, Ashgate Publishing, Aldershot,
Porto, M., **Teoria de Integração e Políticas Comunitárias: face aos desafios da globalização**, Livraria Almedina, Coimbra,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**A Organización Económica a Través do Tempo e do Espazo: Globalización, Estados-Nación e Poderes Rexionais e Locais**

Materia	A Organización Económica a Través do Tempo e do Espazo: Globalización, Estados-Nación e Poderes Rexionais e Locais			
Código	V03M076V01102			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Economía aplicada Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Suris Regueiro, Juan Carlos			
Profesorado	Caballero Míguez, Gonzalo Rojo Salgado, Argimiro Suris Regueiro, Juan Carlos			
Correo-e	jsuris@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten un total de 6 créditos ECTS, que inclúen a revisión e estudo dos materiais docentes, as tutorías, os exames e o traballo autónomo do alumno/a na resolución de exercicios e realización de traballos. Como as demais materias de máster, seguimos unha metodoloxía propia dos cursos a distancia (non presenciais), utilizando as plataformas telemáticas das Universidades organizadoras. Na plataforma de ensino virtual da Universidade de Vigo poderase acceder a todo o material didáctico (contido dos temas, propostas de exercicios e cuestionarios). Ademais poderase contar cunha tutorización mediante correo electrónico. A materia organízase en tres bloques temáticos, cada un deles a cargo dun profesor responsable ao que che poderás dirixir para resolver calquera dúbida sobre os contidos. Cada bloque temático constará de dúas leccións e unha proposta de exercicios. Ao finalizar cada bloque temático, ademais de contestar a un cuestionario final, deberase remitir ao profesor responsable unha síntese das conclusións obtidas e a resposta aos exercicios propostos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A10	G.10.- Mostrar sensibilidade ante a problemática ambiental.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.
A18	E.7.- Analizar e comprender os principios filosóficos que conforman as principais teorías de integración económica rexional.
A20	E.9.- Entender a influencia do proceso de globalización na integración rexional, así como o papel dos estados-nación.
A22	E.11.- Capacidade para a aplicación de metodoloxías de análise comparada dos procesos de integración económica rexional segundo obxectivos de adaptación ás realidades de cada territorio.

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para entender o papel das institucións (normas) para o funcionamento económico xeneral e dos procesos de integración económica.	saber saber facer	A1 A4 A5 A6 A8 A9 A10 A11 A12 A18 A20 A22 A24
Capacidade para interpretar información económica e elaborar informes de situación.	saber saber facer	A1 A4 A5 A6 A8 A9 A10 A11 A12 A18 A20 A22 A24
Capacidade para entender a acción dos gobernos (nos seus diferentes niveis) e as dinámicas institucionais en contextos de integración económica supranacionais.	saber saber facer	A1 A4 A5 A6 A8 A9 A10 A11 A12 A18 A20 A22 A24

Contidos

Tema	
1. O papel das institucións no desempeño económico	1.1. O retorno das institucións ás ciencias sociais: costes de transacción, institucións e organizacións 1.2. A historia, a política e as creencias importan 1.3. A diversidade institucional no tempo e no espazo 1.4. Institucións e cambio institucional
2. Institucións, política e desenvolvemento	2.1. Niveis de análise social: normas sociais, regras políticas e gobernanza 2.2. Capital Social, o papel do Estado e os dereitos de propiedade 2.3. Os determinantes institucionais para as políticas públicas 2.4. Indicadores institucionais
3. A organización económica internacional: especial referencia a Europa e Latinoamérica	3.1. Introducción á economía internacional 3.2. Os procesos de integración rexional 3.3. O sistema de comercio internacional 3.4. O sistema financeiro internacional
4. Globalización económica e perspectivas internacionais: especial referencia a Europa e Latinoamérica	4.1. Perspectiva inicial sobre a globalización 4.2. Interdependencias na economía mundial 4.3. Economía Mundial e crecemento 4.4. Globalización económica: temas de actualidade, conflitos e oportunidades

5. Federalismo e descentralización

- 5.1- Introducción: as grandes transformacións do mundo actual e a crise de estado
- 5.2- O federalismo
- 5.3- Orixe e evolución da teoría federal
- 5.4. Os principios do federalismo
- 5.5. Federalismo e federación
- 5.6. As experiencias históricas do estado federal
- 5.7. A estrutura do estado federal
- 5.8. La organización confederal

6. Gobernanza e goberno multi-nivel

- 6.1. O concepto de gobernanza
- 6.2. A gobernanza: fin ou só debilitamiento da política?
- 6.3. A gobernanza europea
- 6.4. Cara a un modelo de gobernanza multinivel na UE
- 6.5. As condicións da boa gobernanza europea
- 6.6. Que achega o tratado de Lisboa á boa gobernanza europea
- 6.7. Que achega o nivel rexional á boa gobernanza europea
- 6.8. Epílogo: o modelo europeo e a gobernanza global

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas autónomas a través de TIC	15	10	25
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	22	18	40
Titoría en grupo	5	0	5
Probas de tipo test	0	5	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	0	45	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	20	20
Outras	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	Os estudantes disporán na Plataforma Virtual da Universidade de Vigo diverso material docente, organizado secuencialmente en forma de leccións. Nestas leccións expónse os contidos relevantes da materia e sinálanse enlácelos ou referencias bibliográficas e documentais para poder profundar nos contidos. Cada lección pode propor diversos exercicios e, tras cubrir a secuencia de aprendizaxe correspondente, os alumnos deberán responder a un cuestionario que lles permita autoevaluar o nivel de comprensión dos contidos examinados.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Para completar e complementar os contidos de tipo teórico, propónse unha serie de actividades (lecturas, problemas, exercicios, estudos de caso, ...) que os estudantes poden resolver de forma autónoma. Devanditas actividades poden conter cuestionarios e exercicios de redacción que permitan avaliar o nivel de comprensión e seguimento da materia.
Titoría en grupo	Mentres se imparta a materia, o profesorado da mesma estará a disposición do alumnado para a resolución de dúbidas ou calquera consulta. O sistema preferente das tutorías será vía correo electrónico, aínda que, se se considera necesario, tamén sería posible o contacto telefónico ou mediante a habilitación de foros virtuais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	Mentres se imparta a materia, o profesorado da mesma estará a disposición do alumnado para a resolución de dúbidas ou calquera consulta. O sistema preferente das tutorías será vía correo electrónico, aínda que, se se considera necesario, tamén sería posible o contacto telefónico ou mediante a habilitación de foros virtuais.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Mentres se imparta a materia, o profesorado da mesma estará a disposición do alumnado para a resolución de dúbidas ou calquera consulta. O sistema preferente das tutorías será vía correo electrónico, aínda que, se se considera necesario, tamén sería posible o contacto telefónico ou mediante a habilitación de foros virtuais.
Titoría en grupo	Mentres se imparta a materia, o profesorado da mesma estará a disposición do alumnado para a resolución de dúbidas ou calquera consulta. O sistema preferente das tutorías será vía correo electrónico, aínda que, se se considera necesario, tamén sería posible o contacto telefónico ou mediante a habilitación de foros virtuais.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas tipo test asociadas a cada lección da materia	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas de resposta longa asociadas ás actividades expostas na materia	50
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas asociadas tanto aos contidos das leccións como ás actividades complementarias expostas na materia	20
Outras	Participación e seguimento da materia	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar ou emendar as probas da primeira convocatoria e/ou realizar outras que lle sexan propostas

Bibliografía. Fontes de información

BURKI, J. y G. E. PERRY (eds), **Más allá del Consenso de Washington: La hora de la reforma institucional**, Latin America and Caribbean Studies Viewpoints Series. World Bank. Washington D. C.,

NORTH, DOUGLASS, **Instituciones, cambio institucional y desempeño económico**, Fondo de Cultura Económica. México,

CABALLERO, GONZALO, **El programa de la nueva economía institucional: lo macro, lo micro y lo político**, *Economía*, N. 50, pp. 230-261,

CABALLERO, G. y A. GALLO, **Las dinámicas institucionales del éxito y del fracaso económico: Un análisis institucional histórico y comparativo de España y Argentina (1950-2000)**, *Revista de Economía Mundial*, N. 20, pp. 99-137,

CABALLERO, GONZALO, **Hacia una teoría de la dinámica institucional de los federalismos. Apuntes teóricos**, *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, N. 125, pp. 131-146,

COLOMER, JOSEP MARIA, **Instituciones Políticas**, Ariel. Barcelona,

KINGSTON, C. y G. CABALLERO, **Comparing theories of institutional change**, *Journal of Institutional Economics*, 5 (2), 151-180,

KRUGMAN, PAUL R., **El retorno de la economía de la depresión y la crisis actual**, Crítica Editorial,

STIGLITZ, J. E., **El malestar en la globalización**, Taurus. Madrid,

TUGORES QUES, JUAN, **Economía Internacional**, Mc Graw Hill. Madrid,

Krugman, P. y Obstfeld, M., **Economía Internacional. Teoría y Política, 7ª ed.**, Pearson Education. Madrid,

TUGORES QUES, JUAN, **Economía internacional: globalización e integración regional, 6ª ed.**, Mc Graw Hill. Madrid,

Berzosa, C.; Bustelo, P. y De la Iglesia, J., **Estructura Económica Internacional, 2ª Edición**, Editorial Síntesis, Madrid,

BANCO MUNDIAL, **Instituciones para los mercados. Informe sobre el Desarrollo Mundial, N. 24**, Ediciones Mundi-Prensa. Madrid,

ROJO SALGADO, A., **Globalización, integración mundial y federalismo**, *Revista de Estudios Políticos*, 109, págs. 29-72,

HELD, D., **Un pacto global**, Taurus,

MAALOUF, A., **El desajuste del mundo. Cuando nuestras civilizaciones se agotan**, Alianza Editorial. Madrid,

MORATA, F. (Ed.), **Gobernanza multinivel en la Unión Europea**, Tirant lo Blanch. Valencia,

ROJO SALGADO, A., **El modelo federalista de integración europea: la Europa de los Estados y de las Regiones**, Editorial Dykinson. Madrid,

Sidjanski, D., **El futuro federalista de Europa**, Ariel, Barcelona,

Rojo Salgado, A., **La importancia de la dimensión regional para la buena gobernanza europea, Nº 35, 2006, 119-143**, Cuadernos Europeos de Deusto,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

O Proceso Histórico de Integración Europea/V03M076V01103

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Teorías da Integración Económica Rexional/V03M076V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS**O Proceso Histórico de Integración Europea**

Materia	O Proceso Histórico de Integración Europea			
Código	V03M076V01103			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise dos principais fitos da construción europea, desde os seus comezos, en 1946-48, ata o Tratado de Lisboa			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.
A13	E.2.- Comprender a significación histórico-política do proceso de construción europea e entender os seus mecanismos de actuación institucional.
A22	E.11.- Capacidade para a aplicación de metodoloxías de análise comparada dos procesos de integración económica rexional segundo obxectivos de adaptación ás realidades de cada territorio.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para interpretar as etapas do proceso de integración europea en función do saber contexto europeo e mundial de cada momento.		A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12 A13

Habilidade para definir os fitos fundamentais do proceso de integración europea.	saber facer	A1 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12 A13
Habilidade para relacionar o proceso de integración europea con outros procesos de integración rexional.	saber facer	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12 A22

Contidos

Tema		
1.- Os fundamentos do proceso de construción europea (1945-1950).	- O contexto histórico da Guerra Fría - Orixes e evolución do Movemento Europeo - O modelo intergubernamental (OECE, Consello de Europa) - O modelo supranacional (CECA)	
2.- O nacemento das Comunidades (1951-1958).	- O contexto histórico: o problema franco-alemán - A CECA: estrutura, desenvolvemento e realizacións - A CED: estrutura e causas do seu fracaso - A CEP: estrutura e causas do seu fracaso	
3.- Da Unión Aduaneira ao Mercado Único (1958-1992).	- O contexto histórico - A CEE: estrutura e evolución - EURATOM: causas do seu fracaso - O compromiso de Luxemburgo e a primeira ampliación - As reformas dos anos 70 - A Acta Única	
4.- De Maastricht a Lisboa (1993-2009).	- O contexto histórico - O Tratado de Maastricht - O Tratado de Amsterdam - O Tratado de Niza - A Unión Monetaria - A ampliación ao Leste - O Tratado de Constitución - O Tratado de Lisboa	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	5	0	5
Sesión maxistral	27	0	27
Probas de tipo test	0	20	20
Estudo de casos/análise de situacións	0	48	48

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Debate sobre as dúbidas e comentarios que o alumnado suscite en relación cos contidos e co proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.

Foros de discusión Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración dun informe ou ensaio sobre algún aspecto central da materia	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, o alumnado tenrá que completar os traballos pendentes ou non superados e/ou realizar outros que sexan propostos no seu momento. En todo caso, os exercicios e traballos superados na primeira convocatoria materán o seu valor na segunda.

Bibliografía. Fontes de información

Bitsch, M-T, **Histoire de la construction européenne de 1945 à nos jours**, Bruxelles, Complexe,
Fernández Navarrete, D.,, **Fundamentos económicos de la Unión Europea**, Madrid, Thomson-Paraninfo,
Forner, S., **La construcción europea: de las "guerras civiles" a la "unificación"**, Madrid, Biblioteca Nueva,
Martín de la Guardia, R.M. (et al.), **Historia de la construcción europea**, Barcelona, Ariel,
<http://www.cvce.eu/>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Os Procesos Históricos de Integración en Latinoamérica**

Materia	Os Procesos Históricos de Integración en Latinoamérica			
Código	V03M076V01104			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Vallejo Pousada, Rafael			
Profesorado	Vallejo Pousada, Rafael			
Correo-e	vallejo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten por obxecto ofrecer unha aproximación á integración económica rexional en América Latina, dende as súas primeiras formulacións nas décadas de 1940 e 1950, as súas primeiras formalizacións na década de 1960 e o seu desenvolvemento ata a época actual. A súa finalidade última é que se entenda por que xorde a integración, cales foron os seus obxectivos fundamentais e as súas realizacións, e cales as súas grandes e relativamente complexas liñas de evolución, coas súas fases de avance e de crise e estancamentos. Percorrer o pasado para situarnos mellor no presente.			

Competencias de titulación

Código				
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.			
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.			
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.			
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.			
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.			
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.			
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.			
A19	E.8.- Comprender a significación histórico-política dos procesos de integración económica rexional que se desenvolveron en Latinoamérica.			
A20	E.9.- Entender a influencia do proceso de globalización na integración rexional, así como o papel dos estados-nación.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
(*)1. Capacidad para identificar los hitos y las singularidades fundamentales del procesosaber de integración latinoamericana.		A1 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A19

(*)2. Habilidade para relacionar o proceso de integración latinoamericana con outros procesos de integración rexional.	saber facer	A1 A5 A6 A19 A20
--	-------------	------------------------------

Contidos

Tema		
Tema 1. Orixen, clasificación e grandes liñas de evolución da integración económica rexional.	Introducción. 1. Nacemento e proliferación dos organismos internacionais de cooperación e integración. 2. Clasificación dos organismos internacionais de cooperación e integración. 3. Clasificación histórica das organizacións internacionais en América. 4. As grandes etapas da integración rexional en América Latina desde mediados do século XX ata a primeira década do século XXI. 5. Algúns conceptos necesarios sobre a integración económica rexional.	
Tema 2. A integración rexional en América Latina, 1949-1990.	Introducción 1. Os factores da integración económica rexional latinoamericana. 1.1. O modelo de desenvolvemento económico e a necesidade de integración económica. 1.2. Os factores internos e externos para a integración económica rexional. 2. Os primeiros pasos para a integración rexional e o papel impulsor da CEPAL. 3. A Asociación Latinoamericana de Libre Comercio (ALALC, 1960). 4. O Mercado Común Centroamericano (MCCA, 1960). 5. O Pacto Andino (1969). 6. A multiplicación de fórmulas de cooperación na década de 1970. O SELA. 7. A crise de integración rexional durante a década de 1980. 7.1. Da ALALC á ALADI. 7.2. O MCCA. 7.3. O Pacto Andino.	
Tema 3. A integración en América Latina na era do novo rexionalismo, 1990-2010.	Introducción. 1. O novo rexionalismo e o rexionalismo aberto en América Latina, 1990-2005. 1.1. O novo rexionalismo. 1.2. ¿Qué é "regionalismo aberto"? 2. Factores para o xurdimento do novo rexionalismo en América Latina. 3. O mapa da integración rexional desde 1990. 3. Balance, institucional e comercial, da etapa do rexionalismo aberto 3.1. Balance institucional. 3.2. Balance comercial. 4. O rexionalismo post-liberal na década de 2000: ALBA e Unasur.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	12	18	30
Traballos tutelados	0	20	20
Foros de discusión	0	10	10
Probas de tipo test	0	10	10
Traballos e proxectos	0	20	20
Probas de autoavaliación	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia
Traballos tutelados	Consistirán en dous tipos de traballos: 1) Un exercicio de síntese dos temas: traballo de redacción no que se sintetizarán as ideas consideradas máis importantes de cada tema do curso e efectuarase, de estimarse oportuno, unha valoración crítica, en forma de debate ou suxestións. Realizarase unha síntese por tema. 2) Informe de investigación (Exercicio final): O seu obxecto é a introdución á investigación histórica da integración rexional en América Latina, a través de fontes documentais do momento en que aquela se produce.

Foros de discusión	Participación e seguimento da asignatura a través do planteamento de cuestións de debate ou dúbidas sobre a materia obxecto de estudo.
--------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O alumnado recibirá a través da Plataforma de Teledocencia o asesoramiento necesario para que poida seguir con aproveitamento os contidos da asignatura, así como os exercicios e/ou problemas propostos.
Traballos tutelados	O alumnado recibirá a través da Plataforma de Teledocencia o asesoramiento necesario para que poida seguir con aproveitamento os contidos da asignatura, así como os exercicios e/ou problemas propostos.
Foros de discusión	O alumnado recibirá a través da Plataforma de Teledocencia o asesoramiento necesario para que poida seguir con aproveitamento os contidos da asignatura, así como os exercicios e/ou problemas propostos.
Probos	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Síntese dos contidos fundamentais de cada tema	30
Foros de discusión	Participación do alumnado, en forma de preguntas, cuestións de debate sobre a materia, canalizadas a través do foro habilitado a ese fin	10
Probos de tipo test	Probos para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, *emparejamiento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	15
Traballos e proxectos	Traballo, concretado nun Informe final, de iniciación á investigación histórica sobre a integración latinoamericana	30
Probos de autoavaliación	Probos para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta. Selecciónase unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	15

Outros comentarios sobre a Avaliación

A segunda convocatória desta materia constará dun "ensaio" e dun "exame" final. O "ensaio" terá un carácter similar ao Informe final, aínda que con contido distinto. O exame consistirá nun test sobre o contido da materia. O test será realizado na data fixada oficialmente, e haberá un tempo limitado para a súa realización.

A nota final da segunda convocatoria será unha media simple entre a nota do "ensaio" e a do exame ou test final.

Bibliografía. Fontes de información

Altmann, Josette y Francisco Rojas Aravena (Eds.), **Las paradojas de la integración en América Latina y el Caribe**, Fundación Carolina, [Madrid],

CEPAL, **Panorama de la inserción internacional de América Latina 2009-2010**, CEPAL,

Da Motta, Pedro Veiga y Sandra P. Ríos, **O regionalismo pós-liberal na América do Sul: orixens, iniciativas e dilemas**, CEPAL, Serie Comercio Internacional, 82, Santiago de Chile,

Navarro García, J. Raúl (Coord.), **Sistemas políticos y procesos de integración económica en América Latina**, Escuela de Estudios Hispano-Americanos de Sevilla, Sevilla,

SELA, **La Integración y sus Instituciones en América Latina y el Caribe**, SELA, Caracas,

Varios Autores, **Hacia el parlamento del Mercosur: una recopilación de documentos**, Fundación Konrad Adenauer, Montevideo,

Vilaseca i Requena, Jordi, **Los esfuerzos de Sísifo. La integración económica en América Latina y el Caribe**, Madrid, Catarata,

Páginas web de los organismos regionales de integración en América Latina (recogidas en el Temas 1),

Recomendacións

Outros comentarios

Anímase ao alumnado a participar activamente no desenvolvemento deste curso. Debido á súa calidade de curso virtual, é aconsellable a participación no mesmo para que os resultados finais sexan o máis satisfactorios posibles. A posta en común de dúbidas e reflexións contribuirá a que as aprendizaxes relacionadas con esta materia sexan máis efectivos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Institucións, Sistema de Goberno e Procesos de Decisión na UE**

Materia	Institucións, Sistema de Goberno e Procesos de Decisión na UE			
Código	V03M076V01105			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Marques Cunha, Arlindo			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise do sistema institucional da UE e dos procesos de toma de decisión do seu sistema político.			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para coñecer os elementos institucionais básicos da UE, dinámica e toma de decisións na Unión Europea.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12

Habilidade para analizar a Unión Europea como un sistema político de novo tipo nas dimensións tanto institucional como de actores políticos.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12
Capacidade para coñecer as interrelacións e dinámicas xeradas entre as institucións e os órganos da Unión Europea, así como entre os niveis de decisión supranacionais, nacionais e rexionais.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12

Contidos

Tema		
1. Configuración Institucional da UE.	-Órganos Executivos; Deliberativos; Lexislativos; Xurisdiccionais; de Control; Consultivos. -Axencias especializadas.	
2. Os procesos de toma de decisión.	- Os diferentes procesos de toma de decisión, conforme á natureza das materias a legislar	
3. Condicionantes e restricións á capacidade de decisión das institucións.	- O papel dos grupos de presión (interese). - A natureza multinivel (supranacional, nacional e rexional) dos procesos decisorios.	
4. Metodoloxías para a análise dos procesos de formulación e decisión das políticas.	- Diferentes metodoloxías para a análise dos procesos de formulación e decisión das políticas (económicas, sociais, territoriais, ambientais[])	
5. Experiencia persoal de negociación de políticas europeas.	- Experiencia persoal de negociación de políticas europeas.	
6. Funcionamento concreto e dinámicas dos procesos de decisión.	- Un caso concreto de negociación no ámbito da PAC.	
7. As sucesivas revisións do Tratado de Roma.	- Da Acta Única a Niza - O Tratado Renovado de Lisboa e o futuro dos procesos decisorios na Unión Europea	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	5	0	5
Sesión maxistral	27	0	27
Probas de tipo test	0	5	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	25	25
Estudo de casos/análise de situacións	0	38	38

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Debates en torno as dúbidas e aos comentarios suscitados polo alumnado, en relación cos contidos e o proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos básicos da materia a través de materiais dispoñibles na plataforma de teledocencia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Abrirase na plataforma un foro de debate para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as tutorías personalizadas.
Foros de discusión	Abrirase na plataforma un foro de debate para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as tutorías personalizadas.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesorado. Deste xeito, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	35
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración dun informe ou ensaio sobre algún aspecto central da materia	45

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar e/ou enmendar as probas da primeira e/ou realizar outras probas que lle sexan propostas.

Bibliografía. Fontes de información

Cunha, A., **A Political Economy Analysis of the 1992, 1999 and 2003 CAP Reforms**, Reading University,
 Senior Nello, S., **The European Union □ economics, policies and history**, McGraw-Hill,
 Wallace, H. (et al.), **Policy-making in the European Union**, Oxford University Press,
http://www.europa.eu/institutions/index_pt.htm,
http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_pt.htm,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Política Económica e Orzamentaria				
Materia	Política Económica e Orzamentaria			
Código	V03M076V01106			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Dos Santos Carvalho Mendes, Américo Manuel Figueiredo Tavares, Marisa Fernanda			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise das características, elaboración, execución e xestión dos orzamentos da UE e da súa política económica			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.
A14	E.3.- Entender a importancia do mercado interior como instrumento de integración económica a través do coñecemento das súas liberdades e normas de funcionamento, con especial referencia ás políticas comunitarias de competencia.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para entender as claves de funcionamento do mercado interior.	saber facer	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A14

Habilidade para interpretar as regras orzamentarias da UE	saber facer	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11
Capacidade para avaliar o papel da política orzamentaria no marco dunha Unión Económica e Monetaria e os graos de liberdade das políticas orzamentarias nacionais.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A12

Contidos

Tema	
1. As catro liberdades que fundamentan o mercado interior e o seu desenvolvemento.	- Caracterización das catro liberdades - Evolución e desenvolvemento das catro liberdades
2. As políticas de competencia e o mercado interior.	- Caracterización das políticas de competencia. - Políticas de competencia e mercado interior
3. As características do orzamento comunitario	- Caracterización do orzamento comunitario.
4. Gastos e Ingresos da UE	- Gastos e a súa evolución - Ingresos e a súa evolución
5. O papel das políticas orzamentarias no marco dunha unión económica e monetaria.	- Graos de liberdade para as políticas orzamentarias nacionais. - Argumentos en favor de regras condicionadoras dos déficits orzamentarios nacionais.
6. O papel do Pacto de Estabilidade e Crecemento e do Pacto polo Euro no encadramento da política orzamentaria dos Estados Membros da UE	- O "vello" e o "novo" Pacto de Estabilidade e Crecemento, 1997 e 2005. - Noción de "reformas estruturais importantes". - A regra do déficit. O déficit "corrixido do ciclo e de medidas temporais". - A regra da débeda. Ecuación do rácio. - Recesión e "recesión grave". Conceptos e evolución. - Os Programas de Estabilidade e Crecemento. - O Pacto polo Euro.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	5	0	5
Sesión maxistral	27	0	27
Probas de tipo test	0	5	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	25	25
Estudo de casos/análise de situacións	0	38	38

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Debate sobre as dúbidas e comentarios suscitados polo alumnado en relación cos contidos e co proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, a través da plataforma de teledocencia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.
Foros de discusión	Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesorado. Deste xeito, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	35
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración dun informe ou ensaio sobre algún aspecto central da materia	45

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, o alumnado terá que completar os traballos pendentes ou non superados e/ou realizar outros que sexan propostos no seu momento

Bibliografía. Fontes de información

De Grauwe, P., **Economics of Monetary Union**, Oxford. Oxford University Press,

Reglamento (CE) n.º 1055/2005 del Consejo de 27 de Junio de 2005,

Reglamento (CE) n.º 1056/2005 del Consejo de 27 de Junio de 2005,

Jordan, J.M. (coord.), **Economía de la Unión Europea**, Madrid. Civitas,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Política Monetaria e UEM				
Materia	Política Monetaria e UEM			
Código	V03M076V01107			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Mendes Fidalgo Moreira da Cruz, Ricardo Jorge			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise da Política Monetaria da UE e da súa evolución e problemática			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A15	E.4.- Apreciar a relevancia da moeda única como elemento de identidade europea e coñecer a política monetaria comunitaria, así como os mecanismos comunitarios de coordinación das políticas económicas no interior dos estados membros e da propia eurozona.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para entender os mecanismos que rexen a UEM.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A15

Habilidade para analizar as implicacións da UEM no proceso de integración europea	saber facer	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A15
---	-------------	--

Contidos

Tema

1. A política monetaria antes do TUE.	- As orixes da política monetaria comunitaria. - O sistema monetario europeo
2. A UEM: posta en marcha, evolución e implicacións dentro e fora da UE	- Posta en marcha da UEM. - Evolución da UEM - Implicacións dentro e fora da UE
3. As perspectivas de futuro da UEM	- A crise financeira internacional e o futuro da UEM

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	5	0	5
Sesión maxistral	27	0	27
Probas de tipo test	0	5	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	25	25
Estudo de casos/análise de situacións	0	38	38

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Debate sobre as dúbidas e os comentarios suscitados polo alumnado en relación cos contidos e co proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia. a través da plataforma de teledocencia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.
Foros de discusión	Abrirase na plataforma un foro de debates para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesorado. Deste xeito, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	35
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración dun informe ou ensaio sobre algún aspecto central da materia	45

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, o alumnado terá que completar os traballos pendentes ou non superados e/ou realizar outros que sexan propostos no seu momento

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**As Políticas Comunitarias de Primeira Xeración (PAC, Rexional, Social)**

Materia	As Políticas Comunitarias de Primeira Xeración (PAC, Rexional, Social)			
Código	V03M076V01201			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	8	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Dos Santos Carvalho Mendes, Américo Manuel Figueiredo Tavares, Marisa Fernanda Marques Cunha, Arlindo			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo das políticas comúns e complementarias máis importantes implantadas nos primeiros anos de desenvolvemento da actual Unión Europea			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A16	E.5.- Coñecer os obxectivos, principios e instrumentos das políticas comunitarias de primeira xeración, con especial atención á política agraria común.
A21	E.10.- Habilidade na aplicación de criterios e no coñecemento e utilización de técnicas e de instrumentos para a análise, valoración e xestión de políticas comunitarias.
A23	E.12.- Capacidade para elaborar estratexias de desenvolvemento endógeno a partir do coñecemento das políticas comunitarias.
A24	E.13.- Capacidade para a difusión e divulgación do coñecemento científico e creación de mensaxes con fins de sensibilización social e política sobre os principios de subsidiariedade e partenariado.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Capacidade para aquilatar a importancia das políticas comunitarias de 1ª xeración no desenvolvemento institucional e no funcionamento do mercado único da UE.	saber	A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A16 A21 A23
Habilidade para interpretar as implicacións do principio de subsidiariedade na xestión das políticas comunitarias de primeira xeración.	saber facer	A24

Contidos

Tema		
1. Os principios e instrumentos da PAC.	-Obxectivos da PAC -Principios da PAC -Instrumentos da PAC	
2. As reformas e o futuro da PAC.	-O modelo tradicional da PAC -Evolución da PAC desde 1992 -As grandes reformas da PAC -A PAC, a Organización Mundial de Comercio e as relacións cos seus principais socios comerciais no comercio agro-alimentario -O debate en torno ao futuro da PAC: puntos débiles e fortes da actual PAC -¿Como asegurar o futuro da PAC? -¿Que PAC para o período pos-2013? -Experiencias persoais dun "key player" sobre as negociacións e xestión da PAC -O papel de Portugal na PAC	
3. A política rexional e as súas implicacións na gobernanza multinivel	-Os desequilibrios rexionais nunha perspectiva histórica -Os modelos de análise do desenvolvemento rexional, e a conceptualización das tendencias para o equilibrio e para o desequilibrio -A interacción entre os sectores rural e urbano-industrial, e as implicacións sobre os fluxos migratorios	
4. A cohesión territorial e o Tratado de Lisboa.	-As implicacións dos desequilibrios rexionais na cohesión económica, social e territorial -As políticas da Unión Europea de cohesión e desenvolvemento rexional	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	14	0	14
Sesión maxistral	50	0	50
Probas de tipo test	0	10	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	50	50
Estudo de casos/análise de situacións	0	76	76

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Debate on-line dos aspectos da materia que susciten máis dúbidas ou comentarios por parte do alumnado
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, a través de temas, organizados e estruturados, a través das plataformas de teledocencia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Abrirase na plataforma un foro de noticias para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.
Foros de discusión	Abrirase na plataforma un foro de noticias para que o alumnado, en aberto, poida realizar todos os feedback que considere oportunos. Ao mesmo tempo, por e-mail, realizaranse as titorías personalizadas.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesorado. Deste xeito, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	35
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración dun informe ou ensaio sobre algún aspecto central da materia	35

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, o alumnado terá que completar os traballos e probas pendentes ou non superados e/ou realizar outros que sexan propostos no seu momento.

Bibliografía. Fontes de información

Cunha, A., **A Política Agrícola Comum na Era da Globalização**, Almedina, Coimbra,

http://ec.europa.eu/agriculture/publi/index_pt.htm,

Porto, M., **Teoria de Integração e Políticas Comunitárias: face aos desafios da globalização**, Almedina, Coimbra,

Costa, J. (ed), **Teoria de Integração e Políticas Comunitárias: face aos desafios da globalização**, APDR, Coimbra,

European Commission, **Working together for growth and jobs – Next steps in implementing the revised**, Lisbon Strategic, SEC,

European Commission, **Time to move up a gear, (Communication from the Commission to the Spring,**

European Commission, **Facing the Challenge: The Lisbon strategy for growth and employment, Report,**

European Commission, **Strategic report on the renewed Lisbon Strategy for growth and jobs: launching,**

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**As Políticas Comunitarias de Segunda Xeración (Enerxía, Ambiente, I+D+i)**

Materia	As Políticas Comunitarias de Segunda Xeración (Enerxía, Ambiente, I+D+i)			
Código	V03M076V01202			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Economía aplicada Organización de empresas e márketing Xeociencias mariñas e ordenación do territorio			
Coordinador/a	Mendez Martinez, Gonzalo			
Profesorado	García Vázquez, José Manuel Labandeira Villot, Francisco Javier Mendez Martinez, Gonzalo			
Correo-e	mendez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A estratexia de Lisboa fundamenta a súa razón de ser no desenvolvemento de políticas que sitúen a Europa ao mesmo nivel ou un grao por diante dos seus principais competidores (EE.UU, Xapón,...) en materia de I+D+I e desenvolvemento sostible. Polo tanto, é imprescindible o coñecemento das políticas de I+D, PEMEs e de medioambiente e as posibilidades que brindan á cooperación internacional.			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A10	G.10.- Mostrar sensibilidade ante a problemática ambiental.
A17	E.6.- Coñecer os obxectivos, principios e instrumentos das políticas comunitarias de segunda xeración, con especial atención ás de I+D e á ambiental.
A21	E.10.- Habilidade na aplicación de criterios e no coñecemento e utilización de técnicas e de instrumentos para a análise, valoración e xestión de políticas comunitarias.
A23	E.12.- Capacidade para elaborar estratexias de desenvolvemento endógeno a partir do coñecemento das políticas comunitarias.
A24	E.13.- Capacidade para a difusión e divulgación do coñecemento científico e creación de mensaxes con fins de sensibilización social e política sobre os principios de subsidiariedade e partenariado.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Saber contextualizar a importancia das políticas de I+D e as PEMES	saber	A1 A10 A17 A21 A23 A24

Ter capacidade para entender o necesario grao de complementariedade entre as políticas públicas de I+D multinivel	saber facer	A4 A6 A10 A17 A21 A23 A24
---	-------------	---

Contidos

Tema		
1. Política comunitaria de ambiente: da regulación vertical á estratexia transversal	-Medidas europeas adoptadas en materia de medio ambiente -Instrumentos de aplicación -Estratexia en favor do desenvolvemento sostible -Sexto programa de acción en materia de medio ambiente	
2. Política comunitaria de ambiente: eixos e instrumentos para a protección ambiental	-A conservación da natureza na Unión Europea -A Avaliación de Impacto Ambiental -A Avaliación Ambiental Estratéxica	
3. Efectos ambientais, económicos e distributivos das políticas ambientais comunitarias	-Tipoloxía de Instrumentos de Política Ambiental e exemplos para a UE -Criterios de avaliación dos instrumentos de política ambiental	
4. Políticas enerxéticas da Unión Europea: retos para 2020	-Un uso eficiente da enerxía -Un mercado enerxético europeo integrado -Enerxía segura e alcanzable para cidadáns e empresas -O cambio tecnolóxico -Cooperación internacional intensa -Políticas enerxéticas máis aló de 2020	
5. As estruturas públicas e privadas de I+D na eurorrexión Galicia-Norte de Portugal	-O sistema de Innovación en Europa e na Eurorrexión -Comparación Europa-Xapón/EE.UU. e outros países -As plataformas tecnolóxicas	
6. O 7 Programa Marco e as políticas comunitarias específicas de I+D	-O 7 Programa Marco -Políticas comunitarias específicas de I+D e instrumentos	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas autónomas a través de TIC	32	50	82
Foros de discusión	0	38	38
Sesión maxistral	16	0	16
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	Poderanse formular casos supostos ou presentar casos reais, para os que se facilitara á información necesaria para unha correcta análise, proposición de métodos de aproximación á solución e oferta de aplicacións telemáticas para a resolución. O alumno deberá empregar tales instrumentos e presentar resultados.
Foros de discusión	O profesorado presentará nos foros ou ferramentas telemáticas temas centrais do módulo para o seu debate. Entregará previamente documentación, ou referencias para a súa obtención, co fin de facilitar a preparación do debate. Os alumnos deberán participar activamente nos foros ou ferramentas que se habiliten.
Sesión maxistral	Os profesores presentarán nas sesións maxistrais os temas centrais das materias. Acompañarán as sesións maxistrais co material gráfico visual e documentación precisos para unha correcta impartición e seguimento.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	O profesorado atenderá as consultas dos alumnos relacionadas coa materia que se presenten ou formulen nas prácticas a través de TIC ou nos foros de discusión. Esta atención deberá ter a finalidade de orientalo e conducilo á adquisición do coñecemento así como para motivalo no proceso de aprendizaxe. Esta actividade realizarase a través da plataforma de teledocencia ou do correo electrónico, dentro da modulación propia das actividades asociadas ás TIC

Foros de discusión	O profesorado atenderá as consultas dos alumnos relacionadas coa materia que se presenten ou formulen nas prácticas a través de TIC ou nos foros de discusión. Esta atención deberá ter a finalidade de orientalo e conducilo á adquisición do coñecemento así como para motivalo no proceso de aprendizaxe. Esta actividade realizarase a través da plataforma de teledocencia ou do correo electrónico, dentro da modulación propia das actividades asociadas ás TIC
--------------------	--

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas autónomas a través de TIC	Elaboración dun traballo tutelado individual ou en pequenos equipos	60
Foros de discusión	Participación nas aulas presenciais teóricas e prácticas e nos foros así como a elaboración dun glosario	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba escrita (exame test, exame estudio de caso...)	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

<p>Os alumnos que deban acudir á segunda convocatoria deberán atender ás recomendacións dos profesores respecto dos temas ou cuestións nas que amosaron maior deficiencia co fin de obter a axeitada nivelación</p>

Bibliografía. Fontes de información

Labandeira, X., León, C. e Vázquez, MX, **Economía Ambiental**, Madrid, Pearson Educación,

Vence, Xavier (coord.), **Crecimiento y políticas de innovación: nuevas tendencias y experiencias comparadas**, Pirámide,

Molero, Eva e Díaz Acedo, Carlos, **Guía Práctica de gestión de proyectos europeos**, Centro de Innovación y Desarrollo Empresarial (CIDEM),

Agencia Europea de Medio Ambiente, **Integración de la política ambiental en Europa : situación actual y marco de evaluación**, Madrid, Ministerio de Medio Ambiente,

Vercher Noguera, Antonio (dir.), **El Derecho europeo medioambiental: estado actual de la transposición del derecho comunitario al ordenamiento jurídico**, Madrid, Consejo General del Poder Judicial, Escuela Judicial,

Unión Europea, <http://cordis.europa.eu/es/home.html>,

Unión Europea, <http://local.es.eea.europa.eu/>,

Xavier Labandeira, <http://webs.uvigo.es/xavier>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Mercosur, Unasur, Comunidad Andina e NAFTA: Programas e Realizacións**

Materia	Mercosur, Unasur, Comunidad Andina e NAFTA: Programas e Realizacións			
Código	V03M076V01204			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Arias Moreira, Jose Carlos			
Profesorado	Arias Moreira, Jose Carlos Castro Fernandez, Ana Esther Teijeira Bautista, José Francisco			
Correo-e	xcarias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A asignatura busca identificar a dinámica da integración rexional en América Latina, das súas organizacións e problemas fundamentais			

Competencias de titulación

Código	
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.
A22	E.11.- Capacidade para a aplicación de metodoloxías de análise comparada dos procesos de integración económica rexional segundo obxectivos de adaptación ás realidades de cada territorio.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Capacidade para entender o significado e o papel de cada unha das organizacións na saber integración económica e política de América Latina		A1 A2 A4 A5 A6 A8 A9 A11 A22
2. Capacidade para analizar a interacción entre as diferentes organizacións e a dinámica xeral da integración.	saber	A12 A22

3. Capacidade para analizar o papel desas organizacións na relación de América Latina saber con outras rexións.

A1
A2
A4
A6
A22

Contidos

Tema

1. A integración latinoamericana desde un punto de vista organizacional: perspectiva de conxunto	- A integración latinoamericana desde un punto de vista organizacional: perspectiva de conxunto
2. Evolución e perspectivas de Mercosur.	- Evolución e perspectivas de Mercosur.
3. Evolución e perspectivas de Unasur.	- Evolución e perspectivas de Unasur.
4. Evolución e perspectivas da Comunidade Andina.	- Evolución e perspectivas da Comunidade Andina.
5. Evolución e perspectivas de NAFTA.	- Evolución e perspectivas de NAFTA.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	33	100	133
Sesión maxistral	15	0	15
Traballos e proxectos	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción... Abriranse foros de debate para asesorar ao alumnado nestas actividades.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción... Abriranse foros de debate para asesorar ao alumnado nestas actividades.
Probos	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	(*)El estudiante presenta el resultado obtenido en la elaboración de un documento sobre la temática de la materia, en la preparación de seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc.	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar ou enmendar os traballos encargados na primeira e/ou realizar outros novos que lle sexan propostos.

Bibliografía. Fontes de información

Bouzas, R., **“El nuevo regionalismo y el Área de Libre Comercio de las Américas”**, Revista de la CEPAL, 85, abril., 2005,

CEPAL, **Panorama de la inserción internacional de América Latina y el Caribe, 2009-2010**, Santiago de Chile, 2010,

Comunidad Andina, **“La construcción de la integración suramericana”**, Revista de la integración, 2, Lima., 2008,

Masi, F., **América Latina: la integración en la disyuntiva**, Cadep, Asunción, 2006,

Paiva Andreu, M., **“The Political Economy of Economic Integration in the Americas”**, en A. Estevadeordal et al. : **Integrating the Americas, FTTA and Beyond**, Harvard University Press, 2004,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Perspectivas de Integración Rexional en América Latina e Relacións coa UE, os EUA e BRIC**

Materia	Perspectivas de Integración Rexional en América Latina e Relacións coa UE, os EUA e BRIC			
Código	V03M076V01205			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Sanchez Ramos, Maria Belen			
Profesorado	Sanchez Ramos, Maria Belen			
Correo-e	bsanchez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia achega ao alumno o proceso de integración e cooperación rexional en América Latina así como as relacións desta tanto coa Unión Europea como con outros actores como os BRIC			

Competencias de titulación

Código				
A1	G.1.- Analizar, sintetizar e interrelacionar feitos e conceptos económicos, políticos, xurídicos e histórico-xeográficos desde unha perspectiva crítica.			
A2	G.2.- Establecer hipóteses a partir de datos dispoñibles e proceder á súa confirmación ou refutación mediante a aplicación dunha metodoloxía científica.			
A4	G.4.- Coñecer e utilizar os recursos documentais máis recentes en relación coa temática do máster.			
A5	G.5.- Traballar interdisciplinarmente.			
A6	G. 6.- Saber xestionar a información recollida.			
A8	G.8.- Aplicar a informática e outros medios audiovisuais ás actividades de aprendizaxe e avaliación do máster.			
A9	G.9.- Comprometerse a desenvolver e manter unha actitude ética tanto no traballo como nas relacións sociais.			
A11	G.11.- Compromiso coa igualdade entre homes e mulleres.			
A12	E.1.- Establecer relacións entre as características dos conceptos analizados e dos contextos e dinámicas sociais e políticas estudadas.			
A19	E.8.- Comprender a significación histórico-política dos procesos de integración económica rexional que se desenvolveron en Latinoamérica.			
A22	E.11.- Capacidade para a aplicación de metodoloxías de análise comparada dos procesos de integración económica rexional segundo obxectivos de adaptación ás realidades de cada territorio.			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Capacidade para relacionar os intereses xeopolíticos de cada un dos actores involucrados no futuro da integración latinoamericana.	saber saber facer	A1
		A2
		A12
		A19
		A22

2. Habilidade para analizar os escenarios posibles de evolución do proceso de integración económica latinoamericana.

saber facer

A1
A2
A4
A5
A6
A8
A9
A11
A12
A22

Contidos

Tema

Tema 1. A integración rexional en América Latina:- A integración rexional en América Latina: aspectos xerais
aspectos xerais

Tema 2: As organizacións de carácter rexional: - As organizacións de carácter rexional: ALADI; SICA.
ALADI;SICA

Tema 3: América Latina e os procesos de integración Rexional: especial referencia á Comunidade Andina e MERCOSUR - América Latina e os procesos de integración Rexional: especial referencia á Comunidade Andina e MERCOSUR

Tema 4: A Unión Europea e América Latina: unha asociación de actores globais - A Unión Europea e América Latina: unha asociación de actores globais

Tema 5: As relacións entre América Latina e os EUA - As relacións entre América Latina e os EUA

Tema 6: As relacións entre América Latina e os BRIC - As relacións entre América Latina e os BRIC

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	35	35
Estudo de casos/análises de situacións	0	57	57
Sesión maxistral	48	0	48
Outras	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Co obxectivo de que o alumno poida autoevaluar a súa comprensión da materia, realizaranse 6 cuestionarios voluntarios e un final, obrigatorio, relativo a toda a materia do programa.
Estudo de casos/análises de situacións	O alumno terá que presentar un traballo final no que deberá analizar algunhas das cuestións que foron analizadas na sesión maxistral
Sesión maxistral	Ao tratarse dunha materia on-line, por sesión maxistral entendemos a presentación do programa a través das diferentes leccións que están accesibles ao alumno a través da plataforma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Dado que se trata de docencia on-line e imprescindible a utilización da tutoría, a través da plataforma, para formular todas aquelas cuestións que poidan xurdirlle ao alumno tralo estudo dos correspondentes temas
Estudo de casos/análises de situacións	Dado que se trata de docencia on-line e imprescindible a utilización da tutoría, a través da plataforma, para formular todas aquelas cuestións que poidan xurdirlle ao alumno tralo estudo dos correspondentes temas

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución dun cuestionario de carácter obrigatorio para a avaliación dos coñecementos do alumno	30
Estudo de casos/análises de situacións	Consistirá na aplicación de coñecementos adquiridos na sesión maxistral así como na análise dos diversos instrumentos xurídicos como acordos internacionais.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

A segunda convocatoria consiste na realización de un cuestionario obrigatorio así como a presentación dun traballo de investigación

Bibliografía. Fontes de información

Freres, Ch, **¿Sirve el diálogo político entre la Unión Europea y América Latina?**,

Díaz Barrado, C, **Perspectivas sobre las relaciones entre la Unión Europea y América Latina,**

Quindimil López, J, **Instituciones y Derecho de la Comunidad Andina,**

Malmaud, C, **Estados Unidos y América latina: nueva etapa de una relación complicada,**

Sotillo Lorenzo, J.A, **Las Cumbres Union Europea-América Latina y Caribe: encuentros y desencuentros eurolatinoamericanos,**

Ventura, D, **Las asimetrías ente el Mercosur y la Unión Europa: los desafíos de una asociación interregional,**

Remiro Brotóns, A; Blázquez Navarro, I, **El futuro de la acción exterior de la Unión Europea,**

Fernández Fernández, J; Gordon Vergara, A, **Un nuevo marco para el refuerzo de las relaciones entre la Unión Europea y la Comunidad Andina,**

Fernández Sola,N, **El Acuerdo de Asociación de la UE con Centroamérica y Panamá: implicaciones prácticas,**

Cienfuegos Mateo, M; Jovtis, M, **Las negociaciones del Acuerdo de asociación entre la Unión Europea y Centroamérica: estado actual y perspectivas,**

Díaz Barrado, C, **La cooperación Lationoamérica-Europa: contextos, preocupaciones, modalidades y actores en la encrucijada,**

Díaz Silveira, C, **La estrategia inter-regional de la Unión Europea con Latinoamérica,**

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

O Proceso Histórico de Integración Europea/V03M076V01103

Institucións, Sistema de Goberno e Procesos de Decisión na UE/V03M076V01105

Mercosur, Unasur, Comunidad Andina e NAFTA: Programas e Realizacións/V03M076V01204

Teorías da Integración Económica Rexional/V03M076V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés Instrumental				
Materia	Inglés Instrumental			
Código	V03M076V01206			
Titulación	Máster Universitario en Integración Económica Rexional e Políticas Comunitarias pola Universidade Católica Portuguesa e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Rodríguez Vazquez, Rosalia			
Profesorado	Rodríguez Vazquez, Rosalia			
Correo-e	rosalia@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Materia de 4 créditos ECTS dirixida ao alumnado da Universidade de Vigo coa finalidade de desenvolver as destrezas lingüística e comunicativa en lingua inglesa para acadar un nivel avanzado nas mesmas.			

Competencias de titulación

Código	
A25	E.14.- Habilidade instrumental no manexo da lingua inglesa en relación coas competencias do máster.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Capacidade para expresarse por escrito e por oral a nivel avanzado.	saber saber facer	A25
2. Capacidade para comprender a lingua inglesa en falantes nativos e non nativos en contextos académicos e non académicos.	saber saber facer	A25
3. Capacidade de lectura crítica e síntese de documentos escritos en lingua inglesa a nivel avanzado.	saber saber facer	A25
4. Capacidade para utilizar a lingua inglesa para documentarse nas fontes bibliográficas e da internet.	saber facer	A25

Contidos

Tema	
Unit 1: THE PLACE WHERE I COME FROM	1.1. Grammar: Prepositions 1.2. Vocabulary: Territories 1.3. Reading-comprehension: Newspaper article 1.4. Writing: Formal and informal e-mails 1.5. Listening: TV programme 1.6. Speaking: The place where I come from
Unit 2: SCHOOLING AND EDUCATION	2.1. Grammar: Modal verbs 2.2. Vocabulary: Education systems 2.3. Reading-comprehension: Report 2.4. Writing: Critical comment or review 2.5. Listening: Lecture 2.6. Speaking: My country's education system

Unit 3:
RESEARCH MATTERS

- 3.1. Grammar: Verb + [to] infinitive or -ing
- 3.2. Vocabulary: Study and research
- 3.3. Reading-comprehension: Opinion essay
- 3.4. Writing: Research report
- 3.5. Listening: Interview
- 3.6. Speaking: My research report

Unit 4:
BRAVE NEW WORLD

- 4.1. Grammar: Phrasal verbs
- 4.2. Reading-comprehension: Lecture
- 4.3. Writing: My CV
- 4.4. Pronunciation: The sounds of English
- 4.5. Speaking: Read a fragment

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	8	16	24
Foros de discusión	4	4	8
Titoría en grupo	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	16	20
Prácticas autónomas a través de TIC	4	16	20
Outras	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos de xeito asincrónico a través da plataforma virtual.
Foros de discusión	Participación activa de modo asincrónico mediante foro virtual.
Titoría en grupo	Repaso de contidos e resolución de actividades.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de dúbidas de xeito sincrónico a través da plataforma virtual.
Prácticas autónomas a través de TIC	Tarefas de redación e conversa on-line que computarán para a nota final (ver apartado "Avaliación").

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Titoría en grupo: Haberá sesións de titorías online para resolución de dúbidas e práctica personalizada.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas autónomas a través de TIC	A realización de diversas actividades de tipo voluntario ao longo do curso será tida en conta cara o cómputo da nota final.	10
Outras	As competencias gramaticais, lecto-escritoras e orais avaliaranse mediante sendas probas online. A porcentaxe da nota correspondente a cada apartado será como segue: Tests unidades gramática: 20% Exercicios listening: 15% Exercicios reading: 20% Exercicios writing: 20% Exercicio pronunciación: 5% Speaking final: 10%	90

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar ou enmendar as probas da primeira e/ou realizar outras que lle sexan propostas.

Bibliografía. Fontes de información

Brazil, D. (1994) *Pronunciation for Advanced Learners of English*. Cambridge: Cambridge University Press.

Greenall, S. & M. Swan (1995) *Effective Reading*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hewings, M. (2005) *Advanced Grammar in Use*. Cambridge: Cambridge University Press.

McCarthy, M. & F. O'Dell (2002) *English Vocabulary in Use*. Cambridge: Cambridge University Press.

McCarthy, M. & F. O'Dell (2004) *English Phrasal Verbs in Use*. Cambridge: Cambridge University Press.

Recomendacións

Outros comentarios

Dado que a docencia desta materia será 100% virtual, o alumnado deberá dispoñer de equipo informático básico (computador) con conexión á Internet, ademais de altosfalantes, micrófono e cámara web. Estes tres complementos son indispensables para a realización das probas de comunicación oral.
